Iulian Boldea, Cornel Sigmirean (Editors)
MULTICULTURAL REPRESENTATIONS. Literature and Discourse as Forms of Dialogue
Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016
ISBN: 978-606-8624-16-7
Section: Language and Discourse

SOME OBSERVATIONS REGARDING THE APPROACH OF NON-FINITE VERBAL FORMS IN ROMANIAN HANDBOOKS

Alina-Paula Neamțu

Assoc. Prof., PhD, University of Oradea

Abstract: One of the most difficult issues of grammar to teach in secondary school is the non-finite verbal forms, firstly because the concepts of predicate, predication and predicativity are poorly explained and exemplified in almost all handbooks, secondly because the amount of information is rather scarce. Moreover, some contexts used for the practical part are either wrongly chosen and don't represent the exact piece of information or are omitted from the presentation of these non-finites. The present paper will highlight these aspects and suggest some possible solutions to improve the teaching of the Infinitive, the Gerund, the Participle and the Supine.

Keywords: verb, non-finites, syntactic functions, distribution, context.

La nivelul clasei a VIII-a, formele verbale nepersonale nu mai interesează din punct de vedere flexionar, ele fiind tratate din perspectiva posibilității de a apărea în anumite poziții sintactice. Manualul de limba și literatura română pentru gimnaziu prevede atât studiul părților de propoziție principale (subiectul și predicatul), cât și al celor secundare (nume predicativ, atribut, complement și circumstanțial). Felul în care aceste moduri sunt reprezentate și exemplificate diferă de la o poziție sintactică la alta: fie lipsesc din realizările unor funcții, fie ilustrările ocurente nu corespund unei interpretări gramaticale corecte. Vom detalia, pe rând, toate ipostazele sintactice din manuale, dar și unele particularități morfologice omise.

La predicatul verbal lipsește exemplificarea acestuia prin verbe/ locuțiuni verbale la modul infinitiv, după ce în clasa a VI-a elevilor li se subliniază tocmai faptul că nu poate îndeplini această funcție sintactică, lucru total eronat[1]. Probabil explicația vine de la ideea că *modul nepredicativ* se asociază cu imposibilitatea atribuirii sale ca predicat: este nepredicativ pentru că nu poate constitui nucleul propoziției, adică nu asigură autonomia comunicativă a unui enunț. Parțial adevărat: există două excepții de la această regulă dacă e să ținem cont de

[1] Vezi Elena Mazilu-Ionescu, Valentina Jercea, *Limba română. Manual pentru clasa a VI-a*, p. 59: *Verbul la modul infinitiv* ***nu poate îndeplini*** (s.n.) *funcția de predicat verbal*.

BDD-V4379 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.188 (2026-11-07 06:38:48 UTC)

abordarea tradițională reflectată și în manualele școlare. De ce n-ar putea elevii clasei a VI-a, a VIIa sau, și mai mult, a VIII-a, înțelege că în enunțuri de tipul: ***A nu se fuma*** *în locuri publice!* ***A nu se călca*** *iarba!* ***A se agita*** *flaconul înainte de deschidere!* ***A se citi*** *cu atenție prospectul!* ***A se consuma****, de preferință, până la…!* ***A nu se apleca*** *în afară!* ***A nu se lăsa*** *la îndemâna copiilor!* ***A nu vorbi*** *în timpul orelor!* ***A nu se arunca*** *gunoiul pe geam!* etc. verbul la infinitiv este predicat verbal întrucât exprimă o acțiune reală, sigură dintr-o gamă variată de nuanțe (avertizări, interdicții, ordine, porunci, recomandări, rugăminți, sfaturi) și se poate atribui ca predicat al propoziției? Acesta este sinonim cu imperativul sau cu conjunctivul hortativ[2] (cu valoare de imperativ), ambele fiind moduri predicative: ***Să nu fumezi/ să nu fumați/ nu fuma/ nu fumați*** *în locuri publice!* ***Să nu calci/ să nu călcați/ nu călca/ nu călcați*** *iarba!* etc.; valoarea modală a infinitivului predicativ este una deontică, actualizată prin trăsătura [Interzis]/ [Obligatoriu].

Infinitivul predicativ mai apare, în afara situațiilor ilustrate anterior, și în literatura aforistică, fără a fi legat de vreun regent, acesta fiind un infinitiv pantemporal, cu citire generică: ***A stoarce*** *din clipe un cântec de pieire,* ***a născoci*** *veninuri transcendente în urâtul vremii,* ***a***ţi ***spulbera*** *dracii în sânge şi în devenire...* (Emil Cioran)[3].

Ideea de infinitiv predicativ este doar sugerată, fără a fi explicită, în manualul de clasa a VIa, într-o subsecțiune dedicată *instrucțiunilor de folosire* a diverselor aparate. Se precizează că, în astfel de situații, formularea este una impersonală, cu enunțuri scurte, clare, precise, formele verbale utilizate fiind ori infinitivul/ imperativul afirmativ, ori o expresie verbală impersonală (*se folosește, este recomandabil*). Pentru *interdicții*, se apelează la forma negativă de infinitiv/ imperativ[4]: ***Se păstrează/ a se păstra/ păstrează*** *la temperatura camerei.*

Dacă infinitivul predicativ apare destul de frecvent (în propoziții imperative[5] formulate pe diverse produse și articole folosite în mod curent de vorbitori), supinul

[2] Verbul latinesc deponent de la care provine acest adjectiv este *hortor, hortari, hortatus sum*, cu sensul de „a îndemna, a sfătui, a îmbărbăta”. De aici și adjectivul *hortativ* (< lat. *hortativus*, „de îndemn”), cu justificare gramaticală (despre forme verbale sau propoziții) și explicat în DEX: „care exprimă un îndemn, de îndemn”.

[3] Vezi Alina-Paula Nemțuț, *Modurile nepersonale ale verbului în limba română contemporană*, p. 119. Tot un infinitiv predicativ regăsim în proverbe și zicători, cu valoare gnomică, concentrând un adevăr specific gândirii populare: ***a căuta*** *acul în carul cu fân,* ***a fi*** *grabnic ca melcul,* ***a****-l tot* ***mâna*** *de la Ana la Caiafa,* ***a pune beţe-n roate*** etc. Cu valoare predicativă este și infinitivul prezent din unele comentarii (specifice stilului publicistic), mai ales când se atrage atenţia asupra semnificaţiei diferite a unui lucru (*infinitiv explicativ*). Vezi Ion Diaconescu, *Infinitivul în limba română*, p. 123.

[4] Vezi Elena-Mazilu Ionescu, Valentina Jercea, *op. cit.*, p. 200.

[5] În *enunţurile infinitivale*, infinitivul prezent este de obicei însoţit de negaţie şi pronumele reflexiv, fiind considerat predicat al unei propoziţii principale independente (uneori şi regente). Predicaţia, funcţie sine qua non a comunicării lingvistice, determină realizarea a două categorii de enunţuri: *nominale* (predicaţia se realizează

BDD-V4379 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.188 (2026-11-07 06:38:48 UTC)

predicativ este o raritate, dar poate fi asociat infinitivului fără nicio dificultate. Trebuie făcută observația că supinul este foarte limitat ca răspândire și nu este specific stadiului actual de limbă (nici scrisă, nici vorbită). La fel de bine vor putea elevii înțelege acest tip de construcție prin analogie cu infinitivul. Se poate pleca de la următoarea situație pe care profesorul să o sugereze elevilor: *Nu vi s-a întâmplat ca, de teama să nu uitați ceva, să scrieți pe un bilețel ce trebuie să rezolvați ori să faceți a doua zi sau în viitor? Ce forme verbale folosiți/ ați folosit?* Răspunsurile lor pot cuprinde ori imperativul, ori conjunctivul cu valoare imperativă, ori infinitivul predicativ, ori, de ce nu, supinul predicativ. Probabil că la ultimele două se va apela mai puțin ori deloc, moment în care se poate introduce ideea de predicat verbal exprimat prin verbe la moduri nepersonale. Sau se poate proceda în sens invers: pe câteva bilețele se completează dinainte câteva exemple cu supine predicative care să necesite unele completări din partea elevilor: ***De rezolvat***... (*plată factură Electrica/ utilități.*), ***De citit*** (*o carte pe săptămână.*), ***De așteptat*** (*puțin, e pauză de masă.*), ***De cumpărat*** (*pâine, fructe și legume*).

Deși nu este prevăzută de programa școlară, considerăm că există suficiente argumente care să justifice introducerea, la nivel sintactic, și a *construcției relative infinitivale* cu funcție de subiect și complement direct. În primul rând, pentru că elevii studiază pronumele relative (în clasa a VII-a, apoi într-a VIII-a când este amplu ilustrat ca element de relație pentru diverse subordonate) și infinitivul, dar și fenomenul împletirii regentei cu subordonata[6]. Chiar dacă nu este un tipar sintactic productiv în limba română actuală, construcția infinitivală se regăsește în textele canonice[7]. Ea este alcătuită obligatoriu dintr-un cuvânt relativ (cel mai adesea pronume/ adverb relativ, mai rar adjectiv) și un verb/ o locuțiune verbală la modul infinitiv (bineînțeles, construcția poate avea mai mulți constituenți, determinanți ai infinitivului, aceștia fiind analizabili). Apare în două ipostaze:

---

prin intonaţie) şi *verbale* (predicaţia se realizează printr-un predicat verbal sau nominal). Enunţurile infinitivale se situează între acestea: se apropie de cele nominale datorită *realizării predicaţiei prin intonaţie* şi de cele verbale, prin *constituirea infinitivului în centru al organizării sintactico-semantice a enunţului*. Vezi Dumitru Irimia, *Morfo-sintaxa verbului românesc*, p. 231 și următoarele. Intonația imperativă a enunțurilor infinitivale plasează nivelul semantic al textului în diferite perspective temporale, contextul având rol dezambiguizator. Acest tip de infinitiv a fost numit *infinitiv absolut* (vezi Alf Lombard apud Ionuț Pomian, *Construcții complexe în sintaxa limbii române*, p. 75).

[6] A se vedea în manualul de clasa a VIII-a (Alexandru Crișan, Sofia Dobra, Florentina Sâmihăian, *Limba română. Manual pentru clasa a VIII-a*, p. 157 și p. 162). Dacă elevii învață un fenomen ca dubla subordonare și îl pot înțelege, de ce nu ar putea recunoaște o construcție relativă infinitivală?

[7] A se vedea Ion Creangă, de exemplu, ale cărui povești, povestiri și *Amintiri din copilărie* sunt pline de asemenea structuri. Cele mai frecvente sunt *n-am/ n-are ce (mai) face*, *n-are ce lucra* și *n-am/ n-are ce (mai) zice*. A se observa recurența cu care apare forma negativă a verbului regent.

BDD-V4379 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.188 (2026-11-07 06:38:48 UTC)

- **subiect**, cerut de verbul predicativ, impersonal, intranzitiv *a fi* sau, mai rar, *a avea*:

Măi omule, măi! Ai să te duci în fundul iadului şi n-are să aibă ***cine te scoate****...! Pe bunicu navè* ***cine-l înştiinţa****.* […] *peptănuşii în laiţă n-avea* ***cine-i ţinea de coadă****.* (Amintiri din copilărie)

Cînd e minte, nu-i ***ce vinde****, cînd e brînză, nu-i bărbînţă.* (Dănilă Prepeleac)

- **complement direct**, cerut de verbul predicativ, personal, tranzitiv *a avea* (subiectul verbului fiind, de cele mai multe ori, neexprimat – inclus ori subînțeles):

Ferice de dînsa c-a murit, că ştiu că are ***cine-o boci****.* (Soacra cu trei nurori)

Cînd, iaca! ... ce să vadă? Ş-apoi mai are ***cînd vedè****?...* (Capra cu trei iezi)

Aşa a trebuit să se întîmple, şi n-ai ***cui bănui****.*, […] *norocul îţi rîde din toate părţile şi nu ai* ***de ce fi supărat****.* (Povestea lui Harap-Alb)

[…] *apoi las' că te fac eu cu grîu, să ai* ***de unde face pîne şi colaci pentru nuntă****...* (Povestea lui Stan Pățitul)

Apoi se roagă să-i deie şi lui ceva de mîncare, căci e tare flămînd şi n-are nimica merinde la dînsul, nici ***de unde cumpăra****.* (Cinci pîni)

Şi bădiţa Vasile n-are ***ce lucra****?, Ferice de părinţii care l-au născut, că bun suflet de om este, n-am* ***ce zice****!, N-ai* ***ce mînca la casa mea****?,* […] *însă afurisita de gramatică îmi scoate peri albi, trăsnit-o-ar fi s-o trăsnească! Parcă ai* ***ce face cu dînsa la biserică****?, Mai face el ţăranul şi alte feluri de mîncări gustoase, cînd are* ***din ce le face****., Dar, la dreptul vorbind, nici n-aveam* ***ce căuta****., De la moş Bodrîngă zic şi eu că aveai* ***ce învăţa****., Afară de asta, mai aveam şi noi* ***cu ce ne trece vremea*** *cînd voiam...* (Amintiri din copilărie)

O modalitate simplă de a introduce construcția relativă infinitivală și de a-i face pe elevi să o înțeleagă este sinonimizarea ori expansiunea, profesorul introducând funcția de subiect/ complement direct prin exemple potrivite și cerându-le să facă același lucru: *Nu-i* ***mâncare*** *azi. = Nu-i* ***ce mânca*** *azi., N-avem* ***locuință****, suntem săraci. = N-avem* ***unde locui****., Are* ***un moment*** *de răgaz. = Are* ***când își trage sufletul****., N-ai* ***prieteni*** *de nădejde. = N-ai* ***cu cine te sfătui****., Toți avem* ***părinți****. = Toți avem* ***cine ne purta de grijă****., N-avem* ***nimic*** *de pierdut. = N-avem* ***ce pierde****.* etc. Considerăm că nu există niciun motiv temeinic pentru care această structură să nu poată fi introdusă în studiul sintaxei de vreme ce elevii sunt deja familiarizați cu fenomenul contragerii[8] și al expansiunii.

[8] La nivel gimnazial, *contragerii* îi este dată o cu totul altă accepție decât în literatura de specialitate, ea acoperind și fenomenul *nominalizării* (substantivizarea), un fapt sintactic fiind definit semantic: *constă în*

BDD-V4379 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.188 (2026-11-07 06:38:48 UTC)

O exemplificare inexactă a infinitivului mai apare la funcția de circumstanțial de scop, în sensul că locuțiunea prepozițională introductivă *cu scopul de a* nu e tocmai locuțiune, ci se comportă pur și simplu ca o îmbinare liberă de cuvinte. Mai indicat ar fi ca manualele să nu citeze asemenea grupări cu o autonomie sintactică a componentelor (i.e. care nu sunt locuțiuni prepoziționale), ci să furnizeze mai degrabă modalități de verificare a valorii prepoziționale[9]: ***Cu scopul de a cunoaște*** *opera lui Mihai Eminescu, a citit o lucrare de George Călinescu.*[10] conține un circumstanțial de scop realizat prin substantiv în acuzativ (*cu scopul*) și un atribut verbal exprimat prin verb la infinitiv (*de a cunoaște*). Pentru circumstanțialul de cauză, suntem de acord cu ceea ce subliniază manualul: că infinitivul (perfect) nu este recomandat întrucât este o realizare livrescă, mai puţin obişnuită pentru limba română[11], apărând sub influenţa modelului din limba franceză și calchiind structura *pour* + infinitiv: *Postul TV Antena 3 a fost sancţionat* ***pentru a fi depășit*** *timpul de publicitate.*

Tot la nivel sintactic, de data aceasta în manualul pentru clasa a VI-a[12], la exercițiul 3 de identificare a verbelor la infinitiv și a funcțiilor lor, pentru circumstanțialul de mod exemplul dat nu ni se pare cel mai adecvat. Considerăm că în propoziția: *A dat lucrarea* ***fără a verifica*** *punctuația.*, infinitivul nu este modal, ci concesiv: (*Totuși*) *a dat lucrarea,* ***deși nu a verificat*** *punctuația./* ***Chiar dacă n-a verificat*** *punctuația, a dat lucrarea.* Însă elevii clasei a VI-a nu învață o asemenea funcție circumstanțială, așa că sugerăm evitarea unor exemple

---

transformarea unei propoziții în partea de propoziție corespunzătoare cu ***păstrarea intactă a sensului*** (s.n.) și *se opune expansiunii,* fenomenul invers. Luăm drept etalon definiția lingvistului clujean D.D. Drașoveanu: transformare prin care verbului-predicat i se înlocuiește modul personal cu unul nepersonal și se suprimă relatorul interpropozițional. Vezi, în acest sens, *Teze și antiteze în sintaxa limbii române*, p. 245. Și construcțiile relative infinitivale sunt încadrate tot în categoria contragerilor, atâta doar că se păstrează conectivul subordonator. Se specifică faptul că, pe lângă modurile nepersonale, sunt date drept contrageri și infinitivele lungi, derivatele verbale (nume de acțiune, nume de agent, adjective derivate cu sufixele *-tor, -bil, -iv*) și chiar apoziția, deși ele *rămân în zona simplelor echivalări posibile* (p. 246). Pe această abordare se sprijină și concepția existentă în manuale.

[9] Nu toate grupările cu aspect articulat hotărât sunt locuțiuni cu genitivul: *din cauza, din pricina, cu scopul, în scopul* etc. sunt substantive în cazul acuzativ, denumind cauza ori scopul acțiunii, fiind ele înseși circumstanțiale de cauză/ finale. Dovadă că sunt substantive stă proba adjectivului, posibil a fi inserat în grupul nominal ori flexionarea celui de-al doilea component: *din* ***această/ altă*** *cauză/ pricină, din cauza/ pricina* ***pomenită****, din cauze/ pricini* ***necunoscute****, din* ***alte*** *cauze/ pricini, în/ cu* ***acest/ alt*** *scop, în/ cu scopul* ***anunțat****, în/ cu* ***alte*** *scopuri* etc. Genitivul care urmează acestor grupări este, de fapt, atribut genitival: ***Din cauza ploii*** *s-au produs multe inundații.*, *A participat la întâlnire* ***cu scopul rezolvării*** *problemei.* → *din cauza/ cu scopul* = substantiv cu prepoziție, Ac, circumstanțial de cauză/ scop, *ploii/ rezolvării* = substantiv în G, atribut substantival genitival. În cazul grupurilor de cuvinte compatibile cu funcţia prepoziţională, lămuritoare sunt: invariabilitatea termenilor componenţi, sensul global al grupului și comportamentul sintactic. Dacă însă componentul substantival permite intercalarea unui determinant care săl separe de prepoziție, atunci are statut clar (vezi GALR, 2005, I, p. 611).

[10] Exemplul este preluat din manualul de clasa a VIII-a, p. 205. În manualul de clasa a VII-a, p. 214, apare un exemplu similar: ***Cu scopul de a scrie*** *un articol, a mers la meci.*

[11] Vezi Iorgu Iordan, *Limba română actuală. O gramatică a „greşelilor”*, p. 361 și următoarele.

[12] Autori Elena Mazilu-Ionescu, Valentina Jercea, *op. cit.*, p. 58.

BDD-V4379 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.188 (2026-11-07 06:38:48 UTC)

ambigue. Nu orice infinitiv precedat de prepoziția *fără* introduce neapărat un circumstanțial de mod. Simplul fapt că aici verbul se poate înlocui cu un adverb de mod nu ne lămurește în privința funcției: *A predat lucrarea* ***rapid****.* are o semantică diferită față de *A predat lucrarea* ***fără a verifica*** *punctuația.* Contexte potrivite pentru funcția modală ar putea fi: *Vecinul meu te-a salutat* ***fără a****-și* ***scoate/ ridica*** *pălăria., Geamul se deschide și* ***fără a****-l* ***trânti****., Îmi poți vorbi* ***fără a țipa*** *la mine?, Rezolvă exercițiul* ***fără a se grăbi***. Un argument concludent pentru funcția modală: cele două verbe, la infinitiv și la mod personal, trebuie să aparțină aceleiași sfere semantice, adică să fie compatibile, verbul la infinitiv putând să caracterizeze acțiunea celuilalt. Elevii pot verifica imediat funcția modală înlocuind infinitivul printrun derivat verbal însoțit de prepoziția *prin* și punând verbul la mod personal la forma negativă: *Vecinul meu nu a salutat* ***prin scoaterea/ ridicarea*** *pălăriei., Geamul nu se deschide* ***prin trântirea*** *lui., Nu-mi vorbi* ***prin țipete****., Rezolvă exercițiul* ***fără grabă***. O altă posibilitate de verificare este și expansiunea infinitivului într-o propoziţie principală copulativă: *Vecinul meu te-a salutat și nu și-a scos/ ridicat pălăria., Geamul se deschide și nu se trânteşte., Îmi poți vorbi și să nu țipi la mine?, Rezolvă exercițiul și nu se grăbeşte.*

Circumstanţialul de mod infinitival marcat de prepoziţia *fără* are o componentă semantică negativă, putând adesea masca o relaţie sintactică de coordonare adversativă: *Citeşte* ***fără a reţine*** *nimic. = Citeşte, dar nu reţine nimic*[13]. Acest tip de construcție apare cu regularitate abia din secolul al XIX-lea[14]. Deoarece *fără* nu este un conectiv specializat pentru o singură valoare circumstanţială (exprimă modalitatea, instrumentul, concesia, condiţia, asocierea, cantitatea[15]), s-a propus un criteriu de distingere a valorii modale de cea concesivă: transformarea raportului de subordonare întrunul de coordonare copulativă.[16] (a se vedea supra)

În clasa a VIII-a, după studiul tuturor circumstanțialelor și al subordonatelor corespunzătoare, profesorul ar putea formula un exercițiu prin care să introducă structuri diferite cu prepoziția *fără* (tocmai pentru a sugera paleta vastă de sensuri pe care o acoperă) ori să ceară elevilor contrageri infinitivale ale diverselor propoziții introduse prin *fără să*:

[13] Vezi Dumitru Irimia, *Gramatica limbii române*, p. 309.
[14] Vezi Finuța Asan, Laura Vasiliu, *Unele aspecte ale sintaxei infinitivului în limba română*, p. 109 și Ion Diaconescu, *op. cit.*, p. 190.
[15] Pentru inventarul valorilor lui *fără* și exemplificarea lor, vezi Ionuț Pomian, *op. cit.*, p. 156 și următoarele.
[16] Vezi GALR, II, 2005, p. 504.

BDD-V4379 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.188 (2026-11-07 06:38:48 UTC)

a) *Învață pentru examen, dar* ***fără tragere de inimă****.*, *A acționat* ***fără*** *nicio* ***remușcare****.* (mod); *Se descurcă* ***fără ajutorul*** *tău.*, *Face socoteli* ***fără calculator****.* (instrument)[17]; *Ai venit la petrecere* ***fără*** *vreo* ***invitație****.*, *A reușit în viață* ***fără*** *mari* ***eforturi****.* (concesie); ***Fără un tratament*** *adecvat, nu te-ai fi vindecat.* (condiție);

b) *Copilul se uita îndelung la mine,* ***fără să-și ridice*** *privirea din pământ.* (CM → ***fără a-și ridica***); ***Fără să fi făcut*** *mari eforturi, ai câștigat concursul.* (CV → ***fără a fi făcut***); *Nu vei avea succes în viață* ***fără să muncești*** *asiduu.* (CDȚ → ***fără a munci***)

O altă problemă legată de infinitiv ține de raportul acestuia cu timpul și diateza. Nu de puține ori elevii întâmpină dificultăți în a le recunoaște, mai ales că există fenomenul omonimiei morfologice între infinitivul prezent pasiv și infinitivul perfect activ. Aceasta se poate rezolva deja în clasa a VIIa, după studiul diatezei, dezambiguizator fiind iarăși contextul: ajută expansiunea infinitivului în conjunctiv (dacă este forma de perfect, în structura activă participiul e invariabil, la fel și auxiliarul *a fi*; dacă e cea de prezent, în structura pasivă participiul e variabil, acordat în gen și număr, iar auxiliarul rămâne invariabil): infinitiv perfect activ: *Nu-mi amintesc* ***a fi rostit*** *așa ceva. = Nu-mi amintesc* ***să fi rostit*** *așa ceva.*; infinitiv prezent pasiv: *Discursul se cuvine* ***a fi rostit*** *în picioare., Rugăciunile e bine* ***a fi rostite*** *în liniște. = Discursul se cuvine* ***să fie rostit*** *în picioare/ Rugăciunile e bine* ***să fie rostite*** *în liniște.* (cineva să îl/ le rostească/ președintele să-l rostească în picioare/ credincioșii să le rostească în liniște).

Gerunziul nu ridică, în general, probleme de însușire și înțelegere, cu atât mai mult cu cât informațiile din manualele de clasa a VI-a și a VII-a sunt mai puține comparativ cu cele despre infinitiv, participiu și supin. La clasa a VII-a nici nu se specifică existența categoriei diatezei (apare un singur paragraf care descrie acest mod[18]: *gerunziul exprimă acțiuni în desfășurare; se formează cu sufixele* ***-ând*** (văzând) *și* ***-ind*** (citind); *forma negativă se obține cu prefixul* ***ne-***). Credem că trebuie introdusă, cel puțin la clasa a VII-a, opoziția de diateză întrucât structura *a fi* + participiu este generatoare de confuzii: ***Deschizând*** *ușa, se va face curent.* (diateza activă), *Subiectul* ***fiind deschis*** *dezbaterii, vă rog să vă pronunțați asupra lui.* (diateza pasivă, dar nu predicat verbal), ***Fiind deschis*** *oricărei provocări, tata a plecat în*

[17] Circumstanțialul instrumental nu face parte din programa școlară, dar, pentru a întregi sensurile prepoziției *fără*, credem că se poate exemplifica și explica elevilor.
[18] Vezi manualul Editurii Humanitas, p. 59.

BDD-V4379 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.188 (2026-11-07 06:38:48 UTC)

Tibet. (verb copulativ + nume predicativ, adjectiv participial în nominativ, dar nu predicat nominal, ci un circumstanțial de cauză cu structură complexă).

Încă o dată, funcția modală este vag sugerată (exact ca la infinitiv), iar unele exemple utilizate nu sunt neapărat clare. A se vedea, din manualul de clasa a VI-a citat, la p. 62, un context în care elevilor li se cere să identifice funcțiile sintactice ale verbelor: *Adierile ușoare de vânt intrau,* ***rătăcind*** *ca răsuflările umbrelor celor duși.* (M. Sadoveanu, *Neamul Șoimăreștilor*). Bănuim că, din funcțiile ilustrate (atribut, circumstanțial de mod și de timp), exemplul dat ar reprezenta o funcție modală, cu toate că gerunziul nu pare a fi compatibil cu verbul la mod personal (să descrie o caracteristică a acțiunii: *Adierile intrau* ***rătăcind****.* (= prin rătăcire?)), deși el permite expansiunea întro propoziție principală coordonată copulativ[19]: *Adierile intrau și rătăceau ca răsuflările umbrelor celor duși*[20]. Un asemenea enunț ar trebui înlăturat pentru că e ambiguu. Exemple cu gerunziu modal: *Exercițiul se rezolvă* ***aplicând*** *regula dată.* (prin aplicarea regulii), *Adesea vorbește* ***urlând****.* (cu urlete, prin urlete), *Profesorul ne explică multe lucruri* ***apelând*** *și la cultura noastră generală.* (prin apelul la…). Un alt indiciu al funcției modale pentru gerunziu ar putea fi apariția unui adverb de mod de tipul *parcă* în același enunț, forma nepersonală fiind rezultatul contragerii unei circumstanțiale de mod comparativ-condiționale: *Merge parcă* ***tăind*** *aerul cu mâinile.* (*Merge* ***de parcă taie*** *aerul cu mâinile.*), *Tu treceai pe sub platani,/ parcă* ***dând la o parte*** *cu mâna/ fâșiile strălucitoare pe care luna/ le strecura printre frunze, până jos.* (Nichita Stănescu)[21] (*Tu treceai* ***de parcă dădeai la o parte*** *cu mâna fâșiile strălucitoare…*).

În privința altor funcții circumstanțiale posibil exprimabile gerunzial, considerăm că manualul de clasa a VIII-a ar fi putut adăuga cel puțin patru: finală, condițională, concesivă și consecutivă, măcar în exerciții de transformare (contragere și expansiune), dacă ultimele trei nu sunt tratate decât în realizările propoziționale: finală: *Și-a răscolit toată casa* ***căutând*** *niște chei pierdute.* (ca să caute); condițională: ***Dăruind****, vei dobândi.* (dacă / în caz că dăruiești); concesivă: *Chiar/ și* ***pregătindu-se*** *temeinic, (totuși) a ratat examenul.* (chiar dacă/ deși s-a

[19] A se vedea *supra* explicațiile date la funcția modală pentru infinitiv, pe care le considerăm valabile și aplicabile modului gerunziu în aceeași măsură.
[20] Acestui gerunziu îi conferim funcția de (element) predicativ suplimentar (poziție sintactică nestudiată la nivel gimnazial), și nu de circumstanțial modal, în ciuda echivalenței cu un raport de coordonare copulativ, uneori lămuritor pentru distingerea valorilor circumstanțiale. Vezi și nota 18 din prezenta lucrare.
[21] Exemplul este preluat din Alina-Paula Nemțuț, *op. cit.*, p. 177.

BDD-V4379 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.188 (2026-11-07 06:38:48 UTC)

pregătit); consecutivă[22]: *A plouat torențial* ***inundându-se*** *aproape tot orașul.* (încât s-a inundat).

Participiul este prima dată introdus la clasa a V-a spre a fi recunoscut ca mod nepersonal, apoi studiat în clasa a VI-a, reluat în clasa a VII-a și prea puțin exemplificat la realizarea funcțiilor sintactice în clasa a VIII-a. Din cele observate, toate definițiile acestui mod subliniază ideea de acțiune suferită (deci se accentuează participiul pasiv) și mai puțin pe cea de însușire, calitate, caracteristică a unei persoane ori a unui obiect (participiu cu sens activ, fără nicio legătură cu vreo acțiune suferită, și cu posibile sinonime adjective calificative): *modul la care verbul denumește acțiunea suferită sau îndeplinită de un obiect*[23] sau *exprimă acțiuni terminate și suferite de o ființă sau de un lucru*[24]. Totuși, manualele ilustrează, odată cu introducerea valorilor sale gramaticale, și participii cu sens activ, însă prea puține: *Avea o voce* ***liniștită***. (atribut), *Vocea lui era* ***liniștită***.[25] (nume predicativ), verbul de proveniență fiind unul intranzitiv, *a se liniști*.

Considerăm că manualele ar putea completa informațiile despre participiu cu mai multe exemple în care să apară nu doar forme pasive, ci mai ales active. Ori să se prezinte aceleiași participii în ipostaze morfologice și semantice diferite. Acest lucru este posibil deja la clasa a VII-a, când elevii învață și categoria diatezei, discută despre tranzitivitate, predicatul verbal pasiv și complementul de agent, după ce au fost menționate aspecte referitoare la conversiunea participiului. Se poate propune un exercițiu de disociere și motivare semantico-gramaticală a participiilor prin sesizarea diferențelor de sens existente,

[22] În manualul de clasa a VII-a (Editura Humanitas, p. 59), unde modurile nepersonale sunt reactualizate foarte succint, unul dintre exercițiile sugerate (nr. 2) impune analiza gramaticală a verbelor, cu precizarea funcției lor sintactice. Întrunul din texte, gerunziul ocurent corespunde tocmai valorii consecutive, lucru verificabil prin expansiune: *Textul literar este de nemodificat, dar prin lectură are capacitatea de a evidenția legături neobservate la început. Rolul cititorului este de a imagina,* ***umplând*** *spațiile goale ale ficțiunii, de a căuta drumul spre finalul poveștii, care nu poate exista fără întâmplări legate într-o construcție mai amplă*. (Rolul cititorului este de a imagina (în așa fel/ într-un asemenea fel), încât să umple spațiile goale ale ficțiunii…). Nedumerirea noastră se referă la funcția sintactică atribuită de elevi (și chiar de profesor) la clasă, având în vedere că gerunziului îi sunt date numai trei (atribut, circumstanțial de mod și de timp). Acesta nu reprezintă sub nicio formă un circumstanțial de mod! Nu putem folosi proba sinonimizării cu un derivat postverbal (*Rolul cititorului este de a imagina* ***prin umplerea*** *spațiilor goale ale ficțiunii.*), gerunziul neavând niciun sens modal încorporat, el exprimând consecința, rezultatul, efectul imaginației cititorului, acela de a umple spațiile ficțiunii (deci sens consecutiv!). Un alt argument în defavoarea funcției modale este și punctuația gerunziului, acesta fiind izolat de restul enunțului, virgula justificând existența unui circumstanțial consecutiv. Pentru detalii despre circumstanțialul de mod și cel consecutiv exprimate prin gerunziu, vezi și Alina-Paula Nemțuț, *op. cit.*, p. 151–154 și p. 186–187.

[23] Vezi manualul EDP, clasa a VI-a, p. 64.

[24] Vezi manualul Humanitas, clasa a VII-a, p. 59.

[25] Vezi manualul EDP, clasa a VI-a, p. 65, unde se subliniază că participiul determină un substantiv și *arată o* ***însușire*** (s.n.) a acestuia, având valoare adjectivală.

BDD-V4379 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.188 (2026-11-07 06:38:48 UTC)

dar și prin interpretarea gramaticală diferită a acestora (primul este un participiu adjectival pasiv, urmat sau nu de un complement de agent, al doilea este un participiu adjectival activ exprimând o calitate, o stare a subiectului): *mare* ***agitată*** *(de furtună) – băiat* ***agitat*** „neliniștit”, *foc* ***aprins*** *de vânt – bărbat* ***aprins*** „enervat, iritat”, *secret* ***ascuns*** *bine – om* ***ascuns*** „suspect, întunecat, plin de secrete”, *pâine* ***coaptă*** *în cuptor – cireașă* ***coaptă*** „pârguită, rumenă”, *sticlă* ***crăpată*** *cu pumnul – pahar* ***crăpat*** „fisurat”, *parteneri* ***implicați*** *de alţii în afaceri murdare – oameni* ***implicați*** *trup și suflet în viața publică* „dedicați”, *tineri* ***căsătoriți*** *de însuși episcopul ortodox – tineri* ***căsătoriți*** *de un an* „aflați într-un angajament matrimonial”, *om* ***lovit*** *pe stradă – picior* ***lovit*** „accidentat, rănit”, *întâlnire* ***organizată*** *rapid – femeie* ***organizată*** *în treburi* „ordonată”, *oraş* ***prefăcut*** *în scrum (de incendiu) – om* ***prefăcut*** „ascuns, plin de secrete” etc. Deși asemenea fapte lingvistice nu se discută în manuale, ele pot fi supuse atenției elevilor spre a-i face să înțeleagă că, de multe ori, este important să țină cont nu doar de aspectul pur formal, ci și de semantica părților de vorbire abordate.

Un alt argument în favoarea introducerii acestei distincții la participiu ține și de frecventele confuzii generate de structura în care se asociază verbului *a fi* (predicat nominal sau predicat verbal pasiv?). Construcțiile cu participii active reprezintă predicate nominale, în timp ce participiile pasive alcătuiesc predicate verbale. Trebuie urmărite aspecte ce țin de: originea verbului (in)tranzitiv, sensul acestuia, posibilitatea găsirii unor sinonime adjectivale pentru participii, schimbările de sens ale participiilor (pasiv – accent pus pe acțiune; activ – accent pus pe stare, calitate): *Mihai și Ioana* ***sunt căsătoriți/ logodiți*** *de un an.* (< *a se căsători, a se logodi* = verb intranzitiv → predicat nominal), *Mihai și Ioana* ***sunt căsătoriți/ logodiți*** *de un preot mai în vârstă.* (< *a căsători, a logodi pe cineva* = verb tranzitiv → predicat verbal); *Buzele mi-****erau crăpate****, îmi simțeam gura arsă.* (< *a se crăpa* = a fi uscat, deshidratat, verb intranzitiv → predicat nominal), *Buzele mi-****erau crăpate*** *mereu de vântul aspru.* (< *a crăpa ceva* = verb tranzitiv → predicat verbal); *Fetele voastre* ***sunt*** *cam* ***împrăștiate****.* (< *a se împrăștia* = a fi dezordonat, dezorganizat, haotic, verb intranzitiv → predicat nominal), *Merele* ***sunt împrăștiate*** *pe jos pentru a se usca.* (< *a împrăștia ceva* = a distribui pe o suprafață, a pune, a aranja, verb tranzitiv → predicat verbal); *Profesoarele* ***sunt*** *toate (foarte)* ***citite****, n-avem ce le reproșa.* (< *a citi ceva* = verb tranzitiv al cărui participiu își schimbă sensul – *a fi citit* = a fi cult(ivat), educat → predicat nominal), *Cărțile* ***vor fi*** *toate* ***citite*** *până la examen (de studenți, cu atenție).* (< *a citi ceva* = verb tranzitiv → predicat verbal); *Ca om, tata* ***e deschis*** *oricărei provocări sau încercări.* (< *a se deschide față de ceva/*

BDD-V4379 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.188 (2026-11-07 06:38:48 UTC)

în fața cuiva = a fi receptiv la, a răspunde la, verb intranzitiv → predicat nominal), *Geamul* ***e deschis*** *prea des pentru asemenea temperaturi ca acum.* (*a deschide ceva* = verb tranzitiv → predicat verbal) etc.

În privința funcțiilor sintactice ale verbelor la participiu, multe dintre ele nu se regăsesc în descrierea manualului de clasa a VIII-a, cu toate că elevilor nu le-ar fi greu să înțeleagă asemenea structuri, mai ales că se pot folosi de expansiune pentru depistarea funcției. Ele sunt frecvente atât în limba scrisă, cât și în cea vorbită. Construcțiile participiale mai ridică și probleme ortografice, așa încât ar putea fi măcar amintite dacă nu se insistă, totuși, asupra lor. Lipsește exemplificarea participiului la următoarele poziții sintactice:

- subiect (exprimat prin participii verbale pasive: *Trebuie* ***cântărite*** *argumentele.*, *Merită* ***văzut*** *și filmul, nu doar* ***citită*** *cartea.*, *Se cuvine* ***restituit*** *împrumutul.*[26]), corespunzând unei subiective cu predicatul verbal pasiv la modul conjunctiv (substantivele postpuse participiilor sunt subiectele acestora, indiferent că ele pot fi și antepuse în fața întregului grup verbal: *Argumentele trebuie* ***cântărite****.*, *Și filmul merită* ***văzut****, nu doar cartea* (merită) ***citită****.*, *Împrumutul se cuvine* ***restituit****.*); construcțiile cu verbe impersonale sunt destul de frecvent întâlnite (mai ales cele cu *a trebui* și *a merita*);

- complement indirect, fiind precizată numai realizarea prin adjectiv calificativ propriu-zis (***Din supărat*** *cum a fost a devenit un mânios.*);

- circumstanțial de timp, realizat prin participii verbale active (provenite de la verbe intranzitive de mișcare) și rezultat al contragerii unei subordonate temporale (***Plecat*** *în străinătate, a cunoscut prosperitatea..* = ***Când a plecat/ după ce a plecat*** *în străinătate, a cunoscut…*, ***Ajuns*** *la destinație, se opri să-și tragă sufletul.* = ***Când a ajuns*** *la destinație, se opri…*);

- circumstanțial de mod, realizat prin adverbe de mod provenite din participii prin schimbarea valorii gramaticale/ conversiune (*Vorbește-mi întotdeauna* ***deschis/ răspicat****.*, *Merge tot* ***poticnit/ împiedicat****.*, *Apele curg* ***liniștit****.*, *Copiii dormeau* ***liniștit****.*);

[26] Exemple precum *Trebuie* ***mers*** *mai des la doctor.*, *Trebuie* ***ajuns*** *la poștă.*, *Trebuie* ***venit*** *mai din timp la serviciu.*, conțin forme participiale (active) ale unor verbe intranzitive (de mișcare), explicabile prin contragerea unor subiective cu predicatul fie la diateza reflexivă, fie la diateza activă (*Trebuie* ***să se meargă*** *mai des la doctor/* ***să se ajungă*** *la poștă/* ***să se vină*** *mai din timp la serviciu.*, *Trebuie* ***să mergem/ să ajungem/ să venim****…*). Totuși, în literatura de specialitate, asemenea „participii” sunt, de fapt, niște supine. Vezi Alina-Paula Nemțuț, *op. cit.*, p. 251, 252 și 255.

BDD-V4379 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.188 (2026-11-07 06:38:48 UTC)

- circumstanțial de cauză, realizat prin participii verbale pasive, „resturi" (reduceri[27] sau contrageri) ale unor subordonate cauzale cu predicatul la diateza pasivă ori activă (***Bătută****, fetița nu s-a mai dus la școală. = **Pentru că a fost bătută**, nu s-a mai dus…*, ***Ajuns*** *om înstărit, Ion a plecat în multe vacanțe. = **Fiindcă a ajuns om înstărit**…*); manualul citează numai construcția prepozițională cu *de*, ce-i drept, la fel de răspândită ca prima citată de noi (*I-a venit rău **de nemâncat**.*[28]*, Sacii au plesnit **de încărcați**.*[29]); participiul cu sens cauzal ocurent în grupul prepozițional este bine reprezentat în limbă: ***De supărată*** *nu-ți vorbesc deloc., Nu am acordat atenție problemei **de zăpăcit** ce am fost.*, ***De smintit*** *cum e, a putut comite un asemenea gest.*;

- circumstanțial condițional, neilustrat deloc în manual decât la nivel de subordonată (tot rezultat al unei reduceri de propoziție), realizabil atât prin participii pasive, cât și prin participii active: ***Examinată*** *atent, problema s-ar rezolva rapid.* (***Dacă/ în caz că ar fi fost examinată***…), ***Îmbrăcată*** *elegant, ai fi atras atenția.* (***Dacă ai fi fost îmbrăcată***…).

Supinul, fiind apropiat de participiu, este adesea confundat cu acesta, de aceea, în predarea lui, trebuie prezentate cât mai multe structuri cu prepoziții diferite (*de*, *de la*, *din*, *după*, *în*, *la*, *pe*, *pe la*, *pentru*)[30] sau chiar locuțiuni prepoziționale (*înainte de*), mai multe decât citează manualele. În acest sens, pot fi selectate exemple reprezentative din opera lui Ion Creangă (dar nu numai), pe baza cărora să se formuleze câteva exerciții.

Analizând manualul de clasa a VI-a, am sesizat unele inadvertențe sintactice. Elevilor li se spune că supinul este circumstanțial de loc atunci când se construiește cu prepoziția *la*: *A plecat **la cules** de mușețel*[31]. Soluția dată nu este una corectă (trebuie exclusă de la bun

---

[27] Prin *reducere* înțelegem transformarea sintactică ce presupune omiterea conectivului subordonator și suprimarea verbului *a fi* copulativ, predicativ sau auxiliar pasiv. Vezi, pentru mai multe detalii și exemplificări, D.D. Drașoveanu, *op. cit.*, p. 256 și următoarele.

[28] Vezi manualul Humanitas pentru clasa a VIII-a, p. 200.

[29] Exemplul este preluat din manualul Humanitas pentru clasa a VII-a, p. 213.

[30] Cele mai multe funcții sintactice ale verbelor la moduri nepersonale sunt ilustrate prin supin, fiind introduse doar prin câteva prepoziții. Contextele ar putea fi îmbogățite (atribut: *Avem cărți **de colorat**, dar și **pentru citit**.*; nume predicativ: *Suferința lui e **de neimaginat**.*; complement direct: *A terminat **de scris** tema., Nu contenește **de făcut** observații., Dă-mi **de băut**.*; complement indirect: *S-a săturat **de făcut** sacrificii., Se pune **pe adunat** dovezi., Oprește **din vorbit** prostii., Gândește-te **la schimbat** tura.*; circumstanțial de loc: *Se întoarce cu vitele **de la păscut**.*; circumstanțial de timp: *Drumul pare mai scurt **la întors** acasă.*, ***Înainte de cules*** *via, pregătim teascul.*; circumstanțial de mod: *Lucrurile nu se rezolvă **din mers**., Omul necăjit se cunoaște **pe păși**t.* (supine devenite substantive); circumstanțial de cauză: *Fata, care știa că **de făcut** treabă nu mai cade coada nimănui, își suflecă mânicile.*, […] *aveam grozavă ciudă pe dânsa; nu numaidecât **pentru pupat**, cum zicea mama, ci pentru că mă scula în toate zilele cu noaptea-n cap...* (Ion Creangă); circumstanțial de scop: [...] *l-am văzut umblând prin târg, cu cotul subsuoară, **după cumpărat** sumani, cum îi e negustoria, şi trebuie să fie pe-aici undeva, ori în vro dugheană, **la băut** adălmaşul.* (Ion Creangă).

[31] Elena Mazilu-Ionescu, Valentina Jercea, *op. cit.*, p. 68.

BDD-V4379 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.188 (2026-11-07 06:38:48 UTC)

început orice altă funcție circumstanțială, ea neregăsindu-se în manual). Funcția corespunde, în realitate, unui circumstanțial de scop. Supinul exprimă finalitatea acțiunii, nicidecum locul ei: *A plecat **ca să culeagă** mușețel.* Nu este indicat locul acțiunii, dar asta nu înseamnă că el nu există, vorbitorul putând insera o sintagmă prepozițională cu sens local: *A plecat **pe câmp/ în grădină** la cules de mușețel.* Probabil că apariția unui circumstanțial de loc realizat prin aceeași prepoziție ca supinul ar fi redundantă: *A plecat **la câmp** la cules de mușețel.*, deși propoziția este gramatical corectă.

Circumstanțialul de loc exprimat prin supin este construit cu prepozițiile compuse *de la* și *pe la*, fiind un tipar sintactic realizat prin metonimie[32], alături de circumstanțialul de timp: *Pînăn seară, am şi colindat mai tot satul, ba şi **pe la scăldat** am tras o raită...* (Amintiri din copilărie), *Dar împăratul, când a venit în astă-sară **de la vînat** şi când i s-a adus laptele, a zis* [...] (Povestea porcului), [...] *după cum vezi, căruţa acum am adus-o **de la încălţat**...* (Moș Nechifor Coțcariul), *Când vine sara **de la păscut**, fugim de el care încotro apucăm* [...].(Pâcală). Circumstanțialul de scop apare cu prepozițiile *de*, *după*, *în* și *la*: *Hai, dă răspuns cucoanei, ori aşa, ori aşa, că n-are vreme **de stat** la vorbă cu noi.* (Povestea unui om leneș), *Cât îi mic prinde muşte cu ceaslovul şi toată ziulica bate prundurile **după scăldat**., Se ducea cu tată-său în munte, **la făcut** ferestrea.* (Amintiri din copilărie), *Plecase **în pețit** fără să-și ia și rudele apropiate.* Considerăm că această funcție sintactică n-ar fi fost greu de recunoscut la nivelul clasei a VII-a măcar, unde exemplificarea ar putea fi diversificată.

Un alt aspect omis de manuale ține de conversiunea supinului în substantiv, dar și faptul că există un supin verbal și unul nominal. Dacă ultimul pare de neglijat, primul ar trebui discutat, mai ales că există dese confuzii între nominalizarea participiului și a supinului. Deși aparțin clasei numelor verbale, cele două se încadrează semantic și gramatical diferit: supinul substantivizat denumeşte activitatea (substantiv abstract), iar participiul desemnează persoana sau obiectul care face/ suferă o acțiune (substantiv concret). Supinul e un singularia tantum neutru: ***Alesul** orezului bob cu bob mă plictisește.*, ***Lovitul** mingii de zid mă deranjează.*, participiul variază după gen și număr: ***Alesul/ aleasa** inimii mele e un om bun.*, ***Aleşii** poporului mint neîncetat.*, ***Lovitul** de soartă sunt eu.* etc.

[32] Vezi Iorgu Iordan, Vladimir Robu, *Limba română contemporană*, p. 671. Ca figură de stil, *metonimia* presupune inversiunea voluntară a categoriilor logice ale întregului prin parte, ale părţii prin întreg, ale efectului prin cauză, ale abstractului prin concret, ale posesorului prin lucrul posedat etc. Vezi DEX, p. 626.

BDD-V4379 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.188 (2026-11-07 06:38:48 UTC)

În concluzie, trebuie subliniat că manualele de gimnaziu omit ori nu prezintă corespunzător anumite aspecte lexico-gramaticale despre modurile (formele) nepersonale și că, uneori, exemplele selectate nu sunt cele mai potrivite, fie prin ambiguitatea lor, fie prin interpretarea greșită ce li se dă. N-ar strica o revizuire a programei de limbă română și completarea ei cu informații corecte, pertinente, dublate de o diversificare a exercițiilor și revizuirea textelor alese pentru aplicații.

Bibliografie

Dicționar explicativ al limbii române [DEX], 1998, București, Editura Univers Enciclopedic.

Gramatica limbii române [GALR], 2005, vol. I *Cuvântul*, vol. II *Enunțul*, București, Editura Academiei Române.

Asan, Finuța, Vasiliu, Laura, 1956, *Unele aspecte ale sintaxei infinitivului în limba română*, în SG [Studii de gramatică], I, p. 97–113.

Creangă, Ion, 2009, *Amintiri din copilărie*, Bucureşti, Curtea Veche Publishing.

Crișan, Alexandru, Dobra, Sofia, Sâmihăian, Florentina, 2013, *Limba română. Manual pentru clasa a VII-a*, București, Humanitas Educațional.

Crișan, Alexandru, Dobra, Sofia, Sâmihăian, Florentina, 2003, *Limba română. Manual pentru clasa a VIII-a*, București, Humanitas Educațional.

Diaconescu, Ion, 1977, *Infinitivul în limba română*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică.

Drașoveanu, D.D., 1997, *Teze și antiteze în sintaxa limbii române*, Cluj-Napoca, Editura Clusium.

Iordan, Iorgu, 1943, *Limba română actuală. O gramatică a „greşelilor”*, Iaşi, Institutul de arte grafice A.A. Ţerek.

Iordan, Iorgu, Robu, Vladimir, 1978, *Limba română contemporană*, București, Editura Didactică și Pedagogică.

Irimia, Dumitru, 1997, *Morfo-sintaxa verbului românesc*, Iaşi, Editura Universităţii „Alexandru I. Cuza”.

Irimia, Dumitru, 2008, *Gramatica limbii române*, Iași, Editura Polirom.

Mazilu-Ionescu, Elena, Jercea, Valentina, 2015, *Limba română. Manual pentru clasa a VI-a*, București, Editura Didactică și Pedagogică.

BDD-V4379 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.188 (2026-11-07 06:38:48 UTC)

Nemțuț, Alina-Paula, 2011, *Modurile nepersonale ale verbului în limba română contemporană*, Editura Universității din Oradea.

Pomian, Ionuț, 2008, *Construcţii complexe în sintaxa limbii române*, Piteşti, Paralela 45.

BDD-V4379 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.188 (2026-11-07 06:38:48 UTC)